

Mais

Erwten

Graan

Luzerne

Zelf krachtvoer verbouwen

Vooral biologische vleesveehouders speuren naar alternatieven voor dure eiwit- en energierijke bijvoermiddelen

Met de hoge krachtvoerprijzen blijkt de animo bij veehouders om op het eigen bedrijf krachtvoervangers te telen groter te worden.

Ccm, mks en graankorrels zijn prima producten om meer zetmeel in het rantsoen te krijgen. Eiwitvangers zijn lastiger te telen.

Het zijn vooral de biologische bedrijven die Herman van Schooten, onderzoeker bij de Animal Sciences Group (ASG), vragen naar alternatieven voor krachtvoer. 'Het biologische krachtvoer is al langere tijd zo duur dat je er bijna grond voor kunt bijhuren om krachtvoer te telen. Op basis van voederwaardeprijzen ligt het saldo van bijvoorbeeld ccm en graan 600 tot 800 euro hoger dan twee jaar geleden.'

Vooral vleesveehouders zijn, meer nog dan melkveehouders, geïnteresseerd in zelf krachtvoer verbouwen. 'De kosten voor krachtvoer wegen zwaar op de kostprijs bij vleesveehouders', weet Van Schooten. 'Dus de drang om naar alternatieven uit te kijken is bij vleesveehouders groter dan bij melkveehouders.'

Zonder derogatie

Voor veel gangbare (melkvee)bedrijven zorgt de mestwetgeving voor beperkingen bij de krachtvoerteelt. Om het verbouwen van krachtvoer op het eigen bedrijf in het bouwplan in te kunnen pas-

sen mag het bedrijf eigenlijk niet onder de derogatie vallen. Bij deelname aan derogatie mag maximaal 30 procent van het areaal bouwland zijn.

'De meeste bedrijven hebben deze totale oppervlakte nodig voor de maisteelt. Wil je krachtvoer telen, dan moet je dus maisland omzetten voor krachtvoervangers of een constructie maken om grond te huren en mest af te zetten', aldus Van Schooten. De meeste biologische vleesveebedrijven zijn extensief en hebben van deze beperkingen geen last.

Mais en graan

Wie in krachtvoervangers vooral voedermiddelen zoekt met veel zetmeel, kan denken aan ccm en mks, ofwel corn cob mix en maiskolvenschroot. 'Met ccm is het wel zaak een maisras te kiezen dat hiervoor geschikt is', adviseert Van Schooten. Het gewas moet zo lang mogelijk stevig blijven om de maiskorrels geheel af te rijpen. Korrelmaisrassen zijn daar speciaal op gericht.

'Om mks te oogsten kun je ook nog volstaan met een gewoon snijmaisras, waarbij je aan het eind van het seizoen nog kunt besluiten om er mks van te maken.' Bij graan gaat de voorkeur van Van Schooten uit naar het oogsten van de korrel in plaats van gps, geheleplantsilage. 'Gps is geen krachtvoer, maar een ruwvoer. Het oogsten van de graankorrels zelf is echt een alternatief voor krachtvoer.'

Van Schooten wijst ook op de goede mogelijkheid van vruchtwisseling in het bouwplan. Mais, graan, gras, in die volgorde, is dan ideaal. 'Graan is een mooie stikstofvanger en is snel weer van het land, zodat er op tijd gras ingezaaid kan worden.'

Grasbrok persen sterk afhankelijk van afstand tot drogerij

Gras is er op de meeste bedrijven meer dan genoeg. Welke mogelijkheden heb je als veehouder om uit gras zelf krachtvoer te telen? De optie om grasbrok te persen van overtollig gras is vooral afhankelijk van de afstand van het bedrijf naar de dichtstbijzijnde grasdrogerij, geeft Van Schooten aan. 'Is er een drogerij in de buurt? Dat is voor bedrijven de beperkende factor.'

Eiwit verbouwen lastig

De mogelijkheden voor eiwitvangers liggen moeilijker, terwijl dat voor vleesveehouders juist belangrijk is. 'Dan praat je over echt andere gewassen die een akkerbouwmatige aanpak vragen', geeft Van Schooten aan. Graan en mais telen is voor veehouders makkelijker dan bijvoorbeeld veldbonen of erwten telen, eventueel in combinatie met graan, die wel meer eiwit opbrengen. 'Soja verbouwen is bij ons nog niet aan de orde', noemt Van Schooten als een ander voorbeeld. 'Wellicht is gras/klaver telen nog de beste optie. Of ruilen met akkerbouwers die deze specifieke gewassen voor veehouders kunnen telen', geeft de onderzoeker aan. 'Maar eigenlijk is er geen algemeen antwoord te geven op de vraag welke krachtvoervanger je moet telen. Het is sterk afhankelijk van het bedrijf.'

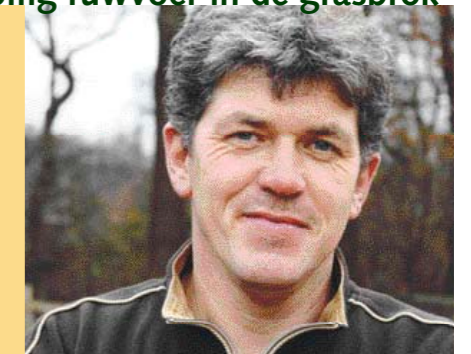
Alice Booij

Sytze van der Goot: 'Overtollig ruwvoer in de grasbrok'

Al zeker twaalf jaar brengt limousinfokker Sytze van der Goot een gedeelte van zijn grasoogst naar de grasdrogerij om er grasbrok van te laten maken. 'Alleen de beste sneden gras komen in aanmerking', aldus Sytze over de duizend ton droge stof die hij jaarlijks laat persen en ook nog gedeeltelijk verkoopt. 'We hebben ook nog biologische brok, de vraag hiernaar is groter dan het aanbod.'

De helft van de eerste snede gaat naar de grasdrogerij en ook een gedeelte van de tweede snede wordt verwerkt tot brok. 'We hebben meer dan duizend hectare in beheer. Het gras dat daar groeit, kunnen de koeien nooit allemaal zelf opvreten.' Alleen de kortere sneden van de beste percelen gaan in de brok. 'Je moet wel goede kwaliteit hebben, anders is het te duur', weet de veehouder. De brok die hij in juni laat persen heeft grofweg 850 tot 920 vem en 10 tot 11 procent eiwit. In het najaar is het eiwitgehalte met 15 tot 16 procent nog hoger en blijft de vem steken op 800. 'Dat is nog altijd goed genoeg voor de koeien.'

De limousinfokker mengt bij de grasbrok ook nog een derde deel gewone brok. 'Daar zitten namelijk ook de nodige vitamines en mineralen in en bo-

vendien is het een goede manier om de koeien aan de smaak te laten wennen.' Afgelopen jaar heeft Sytze ook nog 12 hectare gras/klaver tot brok verwerkt. 'Dat leverde 20 procent eiwit op, dat kan financieel altijd uit.'

De grasdrogerij staat in Oosterwolde, zo'n uurtje rijden van boerderij Van 't Hoogeveld in Eelde. Sytze begint dan 's morgens om vier uur te maaien en om zes uur te harken. De grasdrogerij komt met een hakselaar en containers om half zeven. 'Het gewas moet zo groen en vers mogelijk richting drogerij om zo min mogelijk verliezen te hebben.' Na het drogen komt de brok terug in zakjes van 25 kilo, 40 zakjes op een pallet. 'Dat is wel wat duurder dan bijvoorbeeld in big bags, maar die pallets kan ik mooi stapelen in de schuur en de zakjes verkopen gemakkelijk.'